

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

COM(91) 272 def.

Brussel, 7 augustus 1991

Voorstel voor een

VERORDENING (EEG) VAN DE RAAD

tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3975/87
tot vaststelling van de wijze van toepassing van de
mededingingsregels op ondernemingen in de
sector luchtvervoer

Voorstel voor een

VERORDENING (EEG) VAN DE RAAD

tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3976/87
betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op
bepaalde groepen overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke
gedragingen in de sector van het luchtvervoer

(door de Commissie ingediend)

A. WIJZIGING VAN VERORDENING NR. 3975/87 INZAKE DE WIJZE VAN TOEPASSING VAN DE MEDEDINGINGSREGELS

1. De bevoegdheden van de Commissie om de naleving van de mededingingsregels in de sector luchtvervoer af te dwingen door feiten te onderzoeken, besluiten te nemen en sancties op te leggen en door individuele ontheffingen te verlenen, worden door Verordening nr. 3975/87⁽¹⁾ van de Raad beperkt tot het internationaal vervoer tussen Lid-Staten. De bevoegdheden van de Commissie raken noch het binnenlandse luchtvervoer noch het luchtvervoer tussen een Lid-Staat en een derde land.

2. In zijn arrest van 11 april 1989 in de zaak "Ahmed Saeed"⁽¹⁾ bevestigde het Hof van Justitie zijn jurisprudentie in de zaak "Nouvelles Frontières"⁽²⁾ met betrekking tot de toepassing van artikel 85 van het Verdrag en besliste het dat artikel 86 rechtstreeks kan worden toegepast door de nationale rechter, zelfs indien een uitvoeringsverordening uit hoofde van artikel 87 ontbreekt en ook indien de nationale kartelautoriteiten of de Commissie geen maatregelen hebben getroffen (respectievelijk op grond van artikel 88 of artikel 89). 's Hof's arrest houdt in dat, indien een luchtvaartmaatschappij met een machtspositie anders dan door normale concurrentie erin slaagt de mededinging uit te schakelen, ongeacht of dit geschiedt op een binnenlandse luchtroute of op een luchtroute tussen de Gemeenschap en een derde land, deze gedraging als een met artikel 86 strijdig misbruik moet worden beschouwd. Aangezien geen groepsvrijstelling voor luchtvaartmaatschappijen kan worden verleend, laat staan dat tarieven voor luchtroutes tussen de Gemeenschap en derde landen kunnen worden goedgekeurd, is de uitschakeling van de prijsconcurrentie ten gevolge van zulke besprekingen of overeenkomsten een misbruik van de machtspositie of de gemeenschappelijke machtspositie die met name op deze luchtroutes bestaat. Het Hof besliste eveneens dat een Lid-Staat de krachtens het Verdrag op hem rustende verplichtingen schendt indien hij tarieven goedkeurt die een inbreuk betekenen op artikel 85 of artikel 86. Dit zou bij voorbeeld het geval zijn indien een uniform overeengekomen prijsstructuur het resultaat is van overleg, ten aanzien waarvan geen ontheffing is verleend overeenkomstig artikel 85, lid 3.

(1) PB L 374 van 31.12.1987

(2) Arrest van 11.4.1989 in zaak 66/86, Jurispr. 1989, blz. 803

3. Aangezien de Commissie ten aanzien van zowel binnenlandse vluchten als vluchten tussen de Gemeenschap en derde landen geen ontheffingen kan verlenen op grond van artikel 85, lid 3, noch de normale procedures kan volgen om uitspraak te doen over misbruiken van een machtspositie op grond van artikel 86, bestaat thans een toestand van ernstige onzekerheid waarin luchtvaartmaatschappijen niet weten welke praktijken en afspraken zij op dergelijke routes rechtmatig mogen bezigen. Indien zij, al is het door onachtzaamheid, onrechtmatig handelen, lopen zij het risico van een proces voor de nationale rechter op grond waarvan zij schadevergoeding moeten betalen. Bovendien is ook voor Lid-Staten de situatie in dezelfde mate onzeker wanneer zij de tarieven goedkeuren die door luchtvervoerondernemingen voor dergelijke routes zijn voorgelegd. Ten einde hier zekerheid te scheppen dient de Raad de Commissie thans de noodzakelijke bevoegdheden te geven in verband met de vraag, op welke wijze de artikelen 85 en 86 van toepassing zijn op binnenlands luchtvervoer en luchtvervoer tussen de Gemeenschap en derde landen.
4. Derhalve stelde de Commissie voor⁽³⁾ dat de Raad verordeningen zou goedkeuren waarbij haar bevoegdheden zouden worden uitgebreid ten einde de toepassing van de mededingingsregels te verzekeren ten aanzien van het binnenlandse luchtvervoer en het luchtvervoer tussen de Gemeenschap en derde landen. De Raad heeft aan dit voorstel echter nog geen gevolg gegeven.
5. Aangezien de Raad zich in het kader van het derde pakket van maatregelen tot vrijmaking van het luchtvervoer ertoe heeft verplicht voorschriften vast te stellen inzake cabotage, zullen terzelfder tijd maatregelen moeten worden genomen om de Commissie in staat te stellen de mededingingsregels te doen toepassen op het luchtvervoer in een Lid-Staat.
6. Daarom trekt de Commissie nu haar vorig voorstel in voor zover dat betrekking had op het binnenlandse luchtvervoer, en dient zij een nieuw voorstel in waarbij de beperking tot het internationaal luchtvervoer binnen de Gemeenschap wordt geschrapt, zodat Verordening nr. 3975/87 ook van toepassing wordt op binnenlands luchtvervoer dat volledig in één enkele Lid-Staat plaatsvindt (bijlage I).

(3) COM(417)def. van 8.9.1989

B. WIJZIGING VAN VERORDENING NR. 3976/87 INZAKE GENERIEKE VRIJSTELLINGEN

7. Verordening nr. 3976/87⁽⁴⁾ beperkt de bevoegdheden van de Commissie om generieke vrijstellingen te verlenen tot het internationaal luchtvervoer tussen Lid-Staten. Om dezelfde redenen als hierboven werd uiteengezet, zouden die bevoegdheden nu moeten worden uitgebreid tot het binnenlandse luchtvervoer dat volledig binnen een Lid-Staat plaatsvindt.

8. In het kader van een tweede pakket van maatregelen tot vrijmaking van de sector luchtvervoer heeft de Raad de geldigheid van Verordening (EEG) nr. 3976/87 verlengd, waarbij de Commissie de bevoegdheid werd toegekend om voor een beperkte periode een aantal generieke vrijstellingen te verlenen zodat de luchtvaartmaatschappijen zich geleidelijk zouden kunnen aanpassen aan een meer concurrerende markt.

Op die basis keurde de Commissie drie verordeningen goed⁽⁵⁾ :

- Verordening nr. 82/91 van 26 juli 1988 met betrekking tot gronddiensten op luchthavens;
- Verordening nr. 83/91 met betrekking tot geautomatiseerde boekingssystemen voor luchtvervoerdiensten en
- Verordening nr. 84/91 met betrekking tot de gezamenlijke planning en coördinatie van de capaciteit, het overleg over tarieven bij geregelde luchtdiensten en de toekenning van landings- en starttijden op luchthavens.

9. De algemene ervaring van de Commissie met deze generieke vrijstellingen is, dat zij voldoen aan een echte behoefte aan rechtszekerheid van luchtvervoerondernemingen en andere marktdeelnemers, terwijl zij een stimulans betekenen om vroegere meer beperkende overeenkomsten op te geven.

10. Met het oog op de verdere vrijmaking die nu wordt voorgesteld, is de Commissie van mening dat na 31 december 1992 dezelfde doelstellingen kunnen worden nagestreefd. Afhankelijk van de omstandigheden zoals die zich dan zullen voordoen, met name de inhoud van het door de Raad

(4) PB L 374 van 31.12.1987

(5) PB L 10 van 15.1.1991

goedgekeurde derde pakket, betekent dit dat de generieke vrijstellingen in wezen zullen worden verlengd, zij het met strengere voorwaarden (zoals hieronder uiteengezet) wegens de vooruitgang die is gerealiseerd bij het tot stand brengen van een meer concurrerende markt. De mogelijkheden tot samenwerking die de luchtvaartmaatschappijen zullen behouden zullen afhankelijk zijn van de mate waarin de nieuwe voorschriften ruimte scheppen voor meer concurrentie.

11. De Commissie is voornemens de bestaande regelingen als volgt te wijzigen :

- vervanging van de vrijstelling voor overleg over de capaciteit door een vrijstelling voor bindende coördinatie van dienstregelingen (de vrijstelling voor niet-bindend overleg over dienstregelingen blijft behouden).
- afstemming (desgevallend) van de vrijstelling voor overleg over de toekenning van "slots" op de conclusies van de gesprekken in de Raad over gemeenschappelijke regels voor de toekenning van "slots" (afhankelijk van de noodzaak om het resultaat van de besprekingen in overeenstemming te brengen met artikel 85, lid 3, van het EEG-Verdrag).

De vrijstellingen voor overeenkomsten met betrekking tot geautomatiseerde boekingsystemen en gronddiensten kunnen zonder beduidende wijzigingen worden verlengd, met uitzondering van de wijzigingen die nodig zijn om rekening te houden met gewijzigde afspraken voor de geautomatiseerde boekingsystemen. De vrijstelling voor overleg over tarieven, met inbegrip van de verplichtingen inzake interline-faciliteiten, zal worden verlengd met enkele geringe wijzigingen die het wezen van de verplichtingen van de luchtvrachtvervoerders niet zullen aantasten maar in de praktijk de voorwaarden duidelijker zullen maken.

De Commissie is van mening dat het nuttig zou zijn indien zij de bevoegdheid zou hebben om voor beperkte periodes een generieke vrijstelling te verlenen voor de gemeenschappelijke exploitatie van nieuwe routes met relatief weinig passagiers, in overeenstemming met de praktijk die gedurende de afgelopen jaren voor individuele gevallen is gevolgd.

12. Ten einde te verzekeren dat de nieuwe generieke vrijstellingen zullen zijn vastgesteld wanneer de huidige vrijstellingen op 31 december 1992 verstrijken moet de verlenging van Verordening nr. 3976/87, op grond waarvan de Commissie die nieuwe generieke vrijstellingen kan verlenen, uiterlijk op 30 juni 1992 van kracht zijn.

De Commissie zal dan de normale procedure van Verordening nr. 3976/87 volgen, d.w.z. dat zij belanghebbende derden zal verzoeken hun opmerkingen kenbaar te maken en dat zij het Adviescomité voor overeenkomsten en machtsposities in het luchtvervoer zal raadplegen.

13. Mitsdien stelt de Commissie voor dat de Raad een verordening goedkeurt waarbij Verordening (EEG) nr. 3976/87 als volgt wordt gewijzigd (bijlage II) :

- i) de verordening is ook van toepassing op het binnenlandse luchtvervoer dat volledig in één enkele Lid-Staat plaatsvindt;
- ii) de verordening geldt voor onbepaalde duur;
- iii) de mogelijkheid wordt voorzien om een vrijstelling te verlenen voor de gemeenschappelijke exploitatie door luchtvaartmaatschappijen;
- iv) de in artikel 2, lid 2, van de verordeningen neergelegde voorwaarden worden geschrapt, zoals passend is in een verordening die voor onbepaalde tijd geldig is; en
- v) een standaardclausule (nieuw artikel 3) wordt ingevoegd met betrekking tot de duur en de herziening van de uitvoeringsverordeningen van de Commissie.

C. WIJZIGINGEN VAN EEN VORIG VOORSTEL OM DE TOEPASSING TE VERZEKEREN VAN DE MEDEDINGINGSREGELS OP HET BINNENLANDSE LUCHTVERVOER EN HET LUCHTVERVOER TUSSEN DE EG EN DERDE LANDEN

14. Gelet op het feit dat de voorstellen voor een derde pakket inzake het luchtvervoer ook betrekking hebben op het binnenlandse luchtvervoer, beperkt de Commissie thans haar vroeger voorstel om de toepassing te

verzekeren van de mededingingsregels op het binnenlandse luchtvervoer en het luchtvervoer naar derde landen, tot het luchtvervoer naar derde landen.

Bijgevolg wordt bijlage II van het vroegere voorstel (document COM(89)417 def., PB C 248 van 29.9.1989, biz. 9) ingetrokken.

BIJLAGE I

Voorstel voor een

VERORDENING (EEG) VAN DE RAAD

tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3975/87
tot vaststelling van de wijze van toepassing van de
mededingingsregels op ondernemingen in de
sector luchtvervoer

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,
inzonderheid op artikel 87,

Gezien het voorstel van de Commissie⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Europese Parlement⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité⁽³⁾,

Overwegende dat Verordening (EEG) nr. 3975/87⁽⁴⁾ deel uitmaakt van een pakket van samenhangende maatregelen die door de Raad zijn vastgesteld als een eerste stap naar de voltooiing van de interne vervoermarkt; dat haar werkingssfeer mitsdien beperkt is tot het internationale luchtvervoer tussen luchthavens in de Gemeenschap;

Overwegende dat de Commissie op het ogenblik dan ook over geen enkel middel beschikt om rechtstreeks een onderzoek in te stellen naar gevallen van vermoedelijke inbreuk op de artikelen 85 en 86 van het Verdrag in de sector van het luchtvervoer binnen een Lid-Staat, en niet beschikt over de nodige bevoegdheden om de besluiten te nemen of sancties op te leggen die nodig zijn om uit hoofde van artikel 85, lid 3, van het Verdrag goedkeuring te hechten aan

(1) PB nr. C

(2) PB nr. C

(3) PB nr. C

(4) PB nr. L 374 van 31.12.1987, blz. 1.

overeenkomsten en om de door haar vastgestelde inbreuken met betrekking tot het vervoer binnen een Lid-Staat te doen beëindigen;

Overwegende dat ook voor het luchtvervoer dat volledig binnen één enkele Lid-Staat plaatsvindt thans communautaire maatregelen worden genomen tot vrijmaking van de markt; dat het derhalve wenselijk is dat regels worden vastgesteld volgens dewelke de Commissie in nauw en voortdurend contact met de bevoegde autoriteiten van de Lid-Staten de noodzakelijke maatregelen kan nemen voor de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag op deze sectoren van het luchtvervoer, in situaties waarin de handel tussen de Lid-Staten ongunstig zou kunnen worden beïnvloed;

Overwegende dat een helder en duidelijk juridisch kader moet worden geschapen voor het binnenlandse luchtvervoer in een Lid-Staat, waardoor een coherente toepassing van de mededingingsregels wordt gewaarborgd; dat mitsdien de werkingssfeer van Verordening (EEG) nr. 3975/87 moet worden uitgebreid tot deze sector van luchtvervoer,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD :

Artikel 1

In artikel 1, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 3975/87 wordt het woord "internationale" geschrapt.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publikatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

BIJLAGE II

Voorstel voor een
VERORDENING (EEG) VAN DE RAAD
tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3976/87
betreffende de toepassing van artikel 85, lid 3, van het Verdrag op bepaalde
groepen overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke
gedragingen in de sector van het luchtvervoer

DE RAAD VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap,
inzonderheid op artikel 87,

Gezien het voorstel van de Commissie⁽¹⁾,

Gezien het advies van het Europese Parlement⁽²⁾,

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité⁽³⁾,

Overwegende dat de Commissie thans op grond van Verordening (EEG) nr. 3975/87
van de Raad⁽⁴⁾, zoals gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. ...⁽⁵⁾, de
bevoegdheid heeft om de mededingingsregels te doen toepassen met betrekking tot
het luchtvervoer binnen een Lid-Staat; dat het mitsdien gewenst is de
mogelijkheid te voorzien dat voor die vervoersector groepsvrijstellingen worden
verleend;

(1) PB nr. C

(2) PB nr. C

(3) PB nr. C

(4) PB nr. L 374 van 31.12.1987, blz. 1

(5) PB nr.

Overwegende dat de Commissie krachtens Verordening (EEG) nr. 3976/87 van de Raad⁽⁶⁾, zoals gewijzigd bij Verordening (EEG) nr. 2344/90⁽⁷⁾ bevoegd is om bij verordening vast te stellen dat de bepalingen van artikel 85, lid 1, niet van toepassing zijn op bepaalde categorieën van overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen;

Overwegende dat de bevoegdheid om die groepsvrijstellingen te verlenen werd toegekend voor een beperkte periode die op 31 december 1992 verstrijkt, en gedurende dewelke de luchtvrachtvervoerders zich kunnen aanpassen aan de meer concurrerende markt die wordt voortgebracht door de wijzigingen in de regelingen welke van toepassing zijn op het internationale luchtvervoer binnen de Gemeenschap;

Overwegende dat een verlenging van de groepsvrijstellingen na die datum wordt gerechtvaardigd door de verdere maatregelen die door de Gemeenschap werden vastgesteld met het oog op de vrijmaking van de sector van het luchtvervoer; dat de Commissie in nauw contact met de Lid-Staten de werkingssfeer van die groepsvrijstellingen en de voorwaarden daarvoor moet kunnen vaststellen, daarbij rekening houdende met de veranderingen van de concurrentiële omgeving sinds de inwerkingtreding van Verordening (EEG) nr. 3976/87,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD :

Artikel 1

Verordening (EEG) nr. 3976/87 wordt gewijzigd als volgt :

1. In artikel 1 wordt het woord "internationale" geschrapt.
2. Artikel 2, lid 2, wordt gelezen :

"2. De Commissie kan in het bijzonder dergelijke verordeningen vaststellen ten aanzien van overeenkomsten, besluiten of onderling afgestemde

(6) PB nr. L 374 van 31.12.1987, blz. 9.

(7) PB nr. L 217 van 11.8.1990, blz. 15.

feitelijke gedragingen die het volgende beogen :

- gezamenlijke planning en coördinatie van dienstregelingen van luchtvaartmaatschappijen;
- overleg over tarieven voor het vervoer van passagiers en bagage en van vracht op geregelde diensten;
- gemeenschappelijke exploitatie van nieuwe geregelde diensten;
- het toekennen van "time-slots" op vliegvelden en dienstregelingen;
- de gemeenschappelijke aankoop, ontwikkeling en exploitatie van geautomatiseerde systemen inzake dienstregelingen, boekingen en het afgeven van vervoerbiljetten door luchtvaartmaatschappijen;
- de technische en operationele afhandeling op de grond op vliegvelden, zoals verplaatsing van het vliegtuig met een trekker, bijtanken, schoonmaken en veiligheidscontrole;
- de personen-, post-, vracht- en bagageafhandeling op vliegvelden;
- diensten voor het verzorgen van de catering aan boord."

3. Artikel 3 wordt gelezen :

"Artikel 3

Een verordening overeenkomstig artikel 2 wordt vastgesteld voor een bepaalde periode.

Deze verordening kan worden ingetrokken of gewijzigd indien omstandigheden veranderen in verband met enigerlei factor die aan de vaststelling ervan ten grondslag lag; in dat geval wordt een termijn vastgesteld met het oog op de wijziging van de overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen waarop de vroegere verordening van toepassing is."

4. Artikel 8 vervalt.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op 1 juli 1992.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke Lid-Staat.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

Fiche d'impact sur les PME et l'emploi

1. OBLIGATIONS ADMINISTRATIVES DÉCOULANT DE L'APPLICATION DE LA LEGISLATION POUR LES ENTREPRISES

Les compagnies aériennes devront suivre certaines procédures en vue de respecter les règles de concurrence.

2. AVANTAGES POUR L'ENTREPRISE

L'environnement plus concurrentiel devrait bénéficier tous les opérateurs économiques, y compris les PME. En outre les règles de concurrence protègent des petites compagnies aériennes contre des pratiques abusives éventuelles de la part de concurrents en position dominante.

Les exemptions par catégorie envisagées par la proposition augmenteront la sécurité juridique des compagnies qui participent à des accords compatibles avec l'article 85 § 3 du Traité CEE.

3. INCONVENIENTS POUR L'ENTREPRISE (Coût supplémentaire)

Non

4. EFFETS SUR L'EMPLOI

Non

5. Y A-T-IL EU CONCERTATION PREALABLE AVEC LES PARTENAIRES SOCIAUX ?

Non

6. Y A-T-IL UNE ALTERNATIVE MOINS CONTRAIGNANTE ?

Non

ISSN 0254-1513

COM(91) 272 def.

DOCUMENTEN

NL

08 07

Catalogusnummer : CB-CO-91-369-NL-C

ISBN 92-77-75283-1

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
L-2985 Luxemburg